

i Januar 1873.....	til 1,900,000 Kr.
i December 1874.....	„ 2,400,000 —
i Oktober 1875.....	„ 7,500,000 —
i November 1881.....	„ 4,700,000 —

hvilket sidste Tal beror paa, at der kun er optaget et Søfort, medens den fuldstændige Fortræffe naturligvis vilde bringe Summen langt betydeligere op.

Der er neppe nogen Anledning til at antage, at Artilleriets Udvikling nu skulde være ifærd med at standse, og Artilleriets seneste Erklæring gaar derfor ogsaa ud paa at forbeholde sig de kommende Fremskridt.

Det efter de ovenfor fremstillede forudgaaende Forhandlinger tilveiebragte Lovforslag, der i 1873 af Krigsminister Thomsen forelagdes Rigsdagen, indeholder kun den indskrænkede Befæstning og angiver sit Diemed (Tid. 1872—73 Till. A. Sp. 2,914) at fikre Hovedstaden mod Overtumpling ved saadanne Foranstaltninger, der siden kunde passe ind i et større Anlæg, „hvis man engang senere bestemte sig for en Befæstning med et mere udvidet Formaal.“ Der foresloges ialt en Bevilling af 34 Millioner Kr., hvoraf ca. 14 Millioner til Landbefæstningen og 6½ Million til Søfiden, væsentligt bestaaende af et Søfort paa „Stubben“, Resten til andre Foranstaltninger.

Forslaget blev henvist til Finantsudvalget og ikke videre fremmet.

Da Sagen gjenoptoges af Krigsminister Steinmann ved Lovforslag af Januar 1875, er det naturligt, at selv Krigsbestyrelsen var blevet noget betænkelig ved en saa kostbar Begyndelse, og det nye Lovforslag, der kun indeholdt en samlet Bevilling til Krigsministeriet af 16,800,000 Kr., foreslog deraf anvendt noget over 12 Millioner til Søbefæstningen, den gang fortrinsvis et stort Fort paa Middelfgrundens Nordspids, men intet til Landbefæstningen. Det hedder herom i Motiverne (Tid. 1874—75 Tillæg A. Sp. 2,243): „Vel vilde det være ønskeligt, om man samtidig med disse Anlæg kunde fikre Hovedstaden mod Overtumpling af en Styrke, som det var lykkedes at gjøre Landgang paa

Sjælland; men da denne Eventualitet anses for mindre sandsynlig, maa dette og andre Anlæg staa tilbage for ovennævnte“ (Søbefæstningen). Angaaende Middelfgrundsfortet siges der: „Vel erkjendes det, at Kjøbenhavns Befæstning mod Søfiden ikke med dette ene Fort kan give fuld Sikkerhed for, at en fjendtlig Flaade ikke vil være istand til at bryde igennem,“ men man mener, at der dog derved er vundet et væsentligt Bidrag til Forsvaret.

Efterat General Haffner igjen 1875 var bleven Krigsminister, gjordes der flere Forsøg paa at projektere en mere indskrænket Befæstning. En Undersøgelse, af hvorvidt der alene ved Hjælp af Overtømmelser kunde dannes en passiv Hindring til Værn mod Overtumpling, viste at saadanne — endda forholdsvis kostbare — Anlæg ikke kunde antages at standse en Fjende mere end 1 à 2 Dage. Man søgte da at forene Overtømmelserne med forskjellige Befæstningsanlæg, og paa Grundlag af denne Tanke udarbejdedes en hel ny Plan med en mere tilbagetrukket Beliggenhed end i 1873. Enceinten bestod i en Række Overtømmelser i Linien Damhusjøen—Utterslevmose—Lersjøen, støttet af enkelte Stykker Fæstningsvold. Foran denne en Række af 12 Forter og Batterier omtrent i den Linie, hvor Enceinten i 1873 var foreslaaet. Denne Plan blev, skjønt den altsaa havde en meget mindre Udstrækning, dog beregnet til en væsentlig større Bekostning end Planen af 1873. Om denne sidste (Planen af 1873) hedder det i Ingenieurkorpsets Erklæring af 24de November 1875, at den revideret nu (1875) vilde koste 14,620,000 Kr. uden Bestyrelsen (der tidligere ansloges til ca. 2 Mill. Kr.), medens General Haffners ny Plan beregnedes til ca. 17,400,000 Kr. ligeledes uden Bestyrelsen; altsaa henved 2,800,000 Kr. dyrere. Den vilde dog aldeles ikke værne mod Bombardement. Det ophjæses, at Skuddistancen for det almindelige Belejningsstyks den gang (1875) maatte ansættes til 15,000 Alen, medens Feltstykket kunde naae til 12,000 Alen. Da